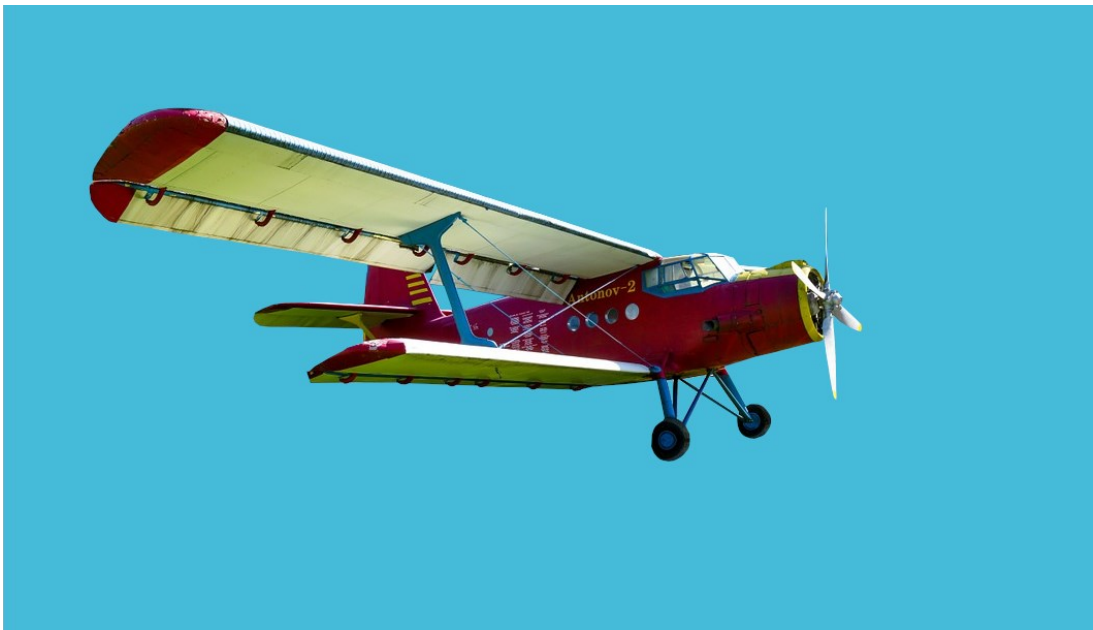

Marta Rojals, l'ambició de tocar el cel

LLIBRES / NARRATIVA / 30 OCTUBRE, 2018

El passat acostuma a ser, per bé o per mal, una ombra difícil de digerir. Els protagonistes de les novel·les de Marta Rojals ho corroboren, de manera ben explícita, des de la primera pàgina: a *Primavera, estiu, etcètera*, l'Èlia ha de fer net amb un amor d'adolescència; a *L'altra*, l'Anna es troba atrapada entre una crisi de parella i una mare inaccessible. De manera similar, el passat també traça les bases d'*El cel no és per a tothom*. En aquest cas, però, el ventall de conflictes s'amplia i, per primer cop en el recorregut narratiu de l'autora, el joc es reparteix entre tres personatges principals. Vet aquí una de les grans apostes de Marta Rojals: abandonar la fórmula de la protagonista única i donar pas als tres germans de la família Costa: la Sara i l'Eva, bessones enemistades, i el Pep, el fill petit, condemnat a assumir el paper de mediador.

De fet, *El cel no és per a tothom* palesa una paradoxa prou curiosa. Mentre que a la ficció els personatges s'esforcen a desfer-se d'un passat incòmode, a la vida real l'autora procura desmarcar-se del seu propi èxit. Set anys després de la publicació de *Primavera, estiu, etcètera*, Marta Rojals s'enfronta, alhora, amb el confort de l'elogi i el risc de l'encasellament. Perquè encara avui són molts els lectors que s'hi apropen condicionats per l'impacte del primer llibre. Certament, *Primavera...* partia amb l'avantatge de la

novetat. Rojals va cuinar la novel·la amb quatre ingredients principals: l'agilitat en els diàlegs, la capacitat de dosificació, la versemblança del col·loquial i l'habilitat per dibuixar un retrat generacional creïble. És ben sabut que el resultat va tenir molt bona acollida entre el públic i la crítica. Potser perquè bressolava una generació desenganyada per la crisi del totxo, potser perquè parlava d'amor sense caure en la cursileria o potser perquè s'atrevia a experimentar literàriament amb la riquesa dialectal de la llengua catalana.

L'altra, publicada tres anys més tard, se situa en la posició incòmoda d'una novel·la de transició. D'una banda, es deslliga de l'entorn rural de *Primavera...* i aposta per una dosificació més pausada de la tensió narrativa. De l'altra, manté la figura de la dona protagonista i utilitza la crisi econòmica com a gran pretext per explicar els conflictes interns i externs dels personatges. Tal com assenyala [Jordi Marrugat en una ressenya a *Els Marges* \(2014: 109\)](#), l'atractiu primordial de la segona novel·la és «la capacitat de dotar d'interès i sentit detalls banals de la nostra quotidianitat» amb uns personatges «que semblen realment vius per la precisió de les seves complexes psicologies». Res que no trobem a *Primavera, estiu, etcètera*. *L'altra*, però, té un element diferencial prou destacat: el gir dramàtic del final. No només perquè el desenllaç defuig el tòpic del final feliç, sinó perquè la rapidesa amb què es justifica el comportament de la protagonista agafa el lector desprevingut si no ha resseguit amb minuciositat tots els indicis. Ja ho va apuntar [Gemma Casamajó en un article a *Núvol*](#): *L'altra* no és una altra *Primavera...*, però al mateix temps «tampoc no es pot dir que tingui l'olor d'una pell totalment nova».

Sigui com sigui, a *El cel no és per a tothom*, Rojals s'ha atrevit a introduir més elements de canvi. Això no obstant, continua fent ús dels recursos estilístics i temàtics que li han donat més bon resultat. En tot cas, la tercera obra de ficció és, per extensió i disseny de l'estructura, la més ambiciosa. D'entrada, la novel·la duplica en nombre de pàgines les dues anteriors. A més, el protagonisme es reparteix en tres personatges i l'arc temporal de la narració es dilata: mentre que a *Primavera...* abastava quatre dies i a *L'altra* abraçava set mesos, *El cel no és per a tothom* explica les desventures de la família Costa al llarg de quatre dècades. Així, Rojals va alternant les escenes del passat —l'adolescència dels germans, la mort del pare i el conflicte familiar— amb les del present —el retrobament de la Sara, l'Eva i el Pep. Aquesta fórmula permet mantenir la intriga durant sis-centes pàgines, encara que el present avanci amb força lentitud fins a l'equador del llibre.

D'altra banda, el protagonisme dels tres germans habilita Rojals per repartir les contradiccions humanes en més d'una figura. A *L'altra*, les distàncies entre la realitat i el desig es fan evidents en els desdoblaments de l'Anna: a estones l'Anna-oficial; a estones, l'Annona-altra. A *El cel no és per a tothom*, en canvi, hi ha més camp per córrer. Sigui com sigui, Rojals ja pica l'ullet al lector quan decideix que les dues germanes siguin bessones. Si la Sara representa l'alhèrgia al compromís i la necessitat de volar terra enllà, l'Eva encarna el preu de la responsabilitat i la permanència al nucli familiar. Dos extrems oposats que s'acaben tocant en els moments de màxima sinceritat i també de màxima hipocresia. Enmig de les bessones, hi ha el Pep: *heavy, outsider*, mediador entre germanes i progenitor novell.

Tampoc no poden passar per alt els dos personatges secundaris més importants de la novel·la: el matrimoni Costa. Rojals capgira els rols tradicionals de la família durant el franquisme i converteix la mare en la responsable de l'economia domèstica. En canvi, el pare és presentat com una persona de salut feble, únicament il·lusionat amb la possibilitat de construir maquetes d'avions: una passió que hereta la seva filla Sara. Vet aquí la metàfora que basteix tota la novel·la i que li dona títol. Què és el cel? Com s'hi arriba? A què estem disposats a renunciar per accedir-hi? Tothom hi té un lloc, enmig dels núvols?

Que Marta Rojals se sent còmoda prenent les telesèries com a model no és cap novetat. Moltes escenes d'*El cel no és per a tothom* —i de les dues novel·les anteriors— suggereixen seqüències audiovisuals. A més, l'autora demostra dots de guionista a l'hora de tallar la narració en el moment àlgid: sempre es guarda un detall per explicar més endavant, talment com un episodi de divendres en plena sobretaula. A *El cel no és per a tothom* ha optat per escriure deu capítols fragmentats en petites escenes. És ben clar que Rojals ha volgut jugar, més que mai, a dosificar el misteri. Però també ha assumit el risc d'esgotar la paciència del lector.

Potser el problema és la monotonia de l'alternança passat-present un cop ja s'ha entès la dinàmica expositiva de la novel·la. Potser és la voluntat de retardar tant com sigui possible la trobada entre germans. O potser són els tics argumentals de fulletó televisiu en una novel·la que parla de l'ambició d'aspirar a més. Embarassos inesperats, mentides entre germans, malalties pendents de diagnosticar, addiccions no resoltes... Quina és l'ambició de Marta Rojals més enllà de crear un microcosmos melodramàtic amb final sorprenent? Haurem d'esperar la quarta novel·la per respondre a la pregunta. I l'esperarem amb ganes, perquè llegir Rojals és entendre millor per què va sorgir la crisi econòmica i per què ara som on som. Com sobreviuran aquests retrats generacionals al pas del temps ja són figures d'un altre paner.

ETIQUETES: [EL CEL NO ÉS PER A TOTHOM](#) [ELS MARGES](#) [GEMMA CASAMAJÓ](#) [JORDI MARRUGAT](#) [L'ALTRA](#) [MARTA ROJALS](#) [NARRATIVA](#)

[NÚVOL](#)

LAURA G. ORTENSI | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Roses, 1991). És llicenciada en Periodisme, graduada en Filologia Catalana i màster en Estudis Avancats en Llengua i Literatura Catalanes. Es guanya la vida corregint textos i redactant continguts web. Ha publicat articles i ressenyes a *Núvol*, *Butxaca*, *Catorze* i *Els de dalt*.

Articles relacionats

Aspectes d'*El saltamartí*, de Joan Brossa

L'art d'escriure com Alice Munro

Cossos, omissions i ritmes: la festa de llegir Machado

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018